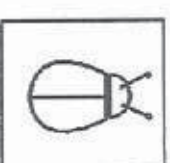
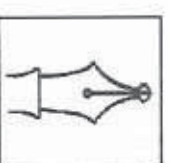
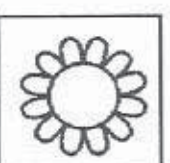

België - Belgique
P.B.
3960 BREE
12/2573

erica

driemaandelijks contactblad
van de werkgroep
limburgse natuurgidsen v.z.w

december 2001

dit is nummer 4
van de 29ste
jaargang

verantwoordelijke uitgever:
T. Dreesen
Neeroeterenstraat 53
3680 Opoeteren

kantoor van afgifte
Bree 01

ERICa

29 ste jaargang nr 4 Winternummer 2001

van de Werkgroep
Limburgse Natuurgidsen VZW
Lid van Natuurbeschermingsactie
Limburg (NAL)

Voorzitter: Leo Thomassen
Velmerlaan 12
3806 Velm St.-Truiden
Tel: 011/688811
e-mail: leo.reinhilde@pi.be

Secretaris: Jos Janssen
Dief Antenstraat 59
3500 Hasselt
Tel: 011/27 06 73

CVN-Limburg: Sarah Descamps
Groene Huis Bokrijk
tel: 011/265482
fax: 011/265455
e-mail: cvn_limburg@hotmail.com

Tijdschrift Erica

Samenstelling: Theo Dreesen
Neeroeterenstraat 53
3680 Opoeteren
Tel: 089/86 43 54
e-mail: Theo.Dreesen@village.uu.net.be

Ledenadministratie : Cécile Ulenaers
Steenweg op Linde 66
3990 Peer
Tel: 011/79 13 84

Abonnementen:
6,5 € te storten op
235-0010248-75
v/d Limburgse Natuurgidsen

Het laatste boekje.....

Dit is alweer het laatste exemplaar van de 29ste jaargang van Erica. Dus is het weer de hoogste tijd om al die lieze mensen die me hielpen weer door deze jaargang heen te spartelen. Bedankt allemaal: Sarah en Blanca, Marleen, Lisette, Leo en Leo, Romain, Mia en Cécile, en al de anderen die ik nu vergeet.

De bedoelingen van dit tijdschrift blijven beschieden: jullie allemaal op de hoogte houden van wat er op natuurgebied met de hulp en steun van natuurgidsen gebeurt en gebeurd in deze provincie. Daarom nu ook weer deze oproep: stuur me een verslagje door van uw excursie of studierond met de natuurgidsen, laat de anderen meegenieten.

Aan iedereen: een zalig en vredig Kerstfeest en een blij, natuur-rijk nieuwe jaar!

Theo

Dan is het goed

Als het nieuwe jaar
Voor ons elk een zegen heeft,
Wat zonneschijn en regen
Dan is het goed

Als het nieuwe jaar
Voor elk van ons wat vreugde biedt,
Een woord van troost bij ons verdriet,
Dan is het goed.

Als 't nieuwe jaar
Van elk van ons wat mildheid vraagt,
Wat vriendschap in zijn dagen draagt,
Dan is het goed.

Als 't nieuwe jaar
Het kind in ons weer wakker maakt,
Dan heeft het ons zeer diep geraakt
En is het goed

Frans Weerts

De natuur is een beetje tot rust gekomen en dat mag wel na een vruchtbaar jaar. Voor de natuurgidsen is het nu ook wat kalm in afwachting van drukkere tijden, tijd misschien om wat te lezen of je bureel wat op orde te zetten. Laat ons eerst eens kijken naar het vruchtbare (voorbij) jaar.

Er werden 2 cursussen Natuur-In-Zicht georganiseerd waardoor 55 natuurliefhebbers bereikt werden. Uit de 3 cursussen natuurgids die dit jaar liepen ontvingen op 08 december 40 cursisten hun diploma van natuurgids. Eigenlijk is dit een niet zo goed resultaat vermits 74 kandidaten met het volgen van de cursus startten. Laat ons hopen dat deze 40, "echte" actieve begeleiders zullen zijn in de natuur.

Samen met de 40 nieuwe natuurgidsen ontvingen ook 22 "Haspengouw-natuurgidsen", zeg maar specialisten, hun getuigschrift. Op initiatief van Sarah werd deze cursus ontwikkeld en de eerste editie was meteen een succes. De ambities gaan nog verder naar een specialisatiecursus Kempen en Maasland. Met de ontwikkeling van "regionale" natuurgidsen zitten wij op hetzelfde spoor als de provinciale overheid die terecht opmerkt dat de natuur in het noorden erg verschilt van die van het zuiden.

Wij mogen het hoofdstuk cursussen 2001 niet afsluiten zonder een gemeend eresaluut te brengen aan Hugo Vanderlinden die nu, al gedurende 20 jaar de verantwoordelijkheid van de natuurgidscursussen op zich neemt.

Bedankt Hugo voor je belangeloze inzet, voor de vriendschap en de kennis van de natuur die je ons nog steeds bijbrengt.

Het is nog niet gedaan, want ook Paul Hubert (gouden Paul) en Marcel Beutels verdienen een eervolle vermelding voor de 10 jaren

cursusbegeleiding. Wij kunnen aan deze oud-dienaars van het vaderland geen medaille van verdienste geven, alleen maar onze oprechte dank en waardering. Wij hopen dat zij zich nu in de wintertijd niet zullen vervelen en er volgend jaar februari weer gezond en wel zullen zijn.

Volgend jaar staan er, in het voorjaar 2

cursussen natuur-in-zicht op het getouw: één in de Wissen en een tweede in het Heempark te Genk. De cursussen natuurgids starten in februari in Neerpelt, Tongeren en, zoals bijna traditioneel, in Bokrijk

Eigenlijk duurt de "winterstop" niet lang want de tweede zaterdag van januari hebben wij de "Feestelijke jaarvergadering van de Limburgse Natuurgidsen". Zij zal georganiseerd worden in Heusden-Zolder door Lisette Hauquier en echtgenoot Luc Vanoppen. Begin maar al aan je conditie te werken want de beklinning van de terril van Zolder staat op het namiddagprogramma, en de derde zaterdag van januari organiseert de Limburgse Koepel voor Natuurstudie de Likona dag in Diepenbeek, een evenement dat door de natuurgids niet kan gemist worden.

Heel speciaal in dit jaar van de vrijwilliger danken wij alle medewerkers voor hun inzet, de leiding en begeleiding in vriendschap, het schrijven, tik-, tel- en plakwerk, de ideeën, de moppen tussendoor, de handdruk en het schouderklopje aan elkaar.

Aan de nieuwe natuurgidsen die misschien nog kampen met enige onzekerheid dit Chinese spreekwoord: "Wees niet bevreesd langzaam vooruit te gaan, maar wel om stil te blijven staan.

Een zailig Kerstfeest en gelukkig Nieuwjaar.

Leo

Abonnementsvernieuwing Erica 2002

Het is weer zo laat. Tijdschriften van de maand september hebben de vervelende gewoonte een stortingsformulier mee te dragen. Het zij zo. Probleem is dat we met de bijdrage van 200 Fr de boel niet meer aan het draaien kunnen houden. En daar we sowieso naar de Euro moeten overschakelen, hebben we er heimelijk van geprofileerd om ons abonnementsgeld lichtjes op te vijzelen, zodat de opgelopen koter wat in omvang afneemt. 6,5 € is de nieuwe vraagprijs. Mogen we desondanks nog op jullie rekenen? Onze onstuimige dank daarvoor.

Festvergadering 2002

Festvergadering 2002

Op zaterdag 12 januari 2002

In het

Ontmoetingscentrum "Ons Huis"

Pastoor Paquaylaan 127

Heusden - Zolder

Tel 011/573622

Programma:

9h30

Aankomst en koffie

10h00

Verwelkoming

Voordracht over "De Mijnterrii"

Natuurreservaat in Heusden - Zolder

12h00

Lunch

voor een slordige 2,5 € wordt u een vorstelijke

lunch aangeboden: soep, koffie, thee, wijn

brood, beleg, zuur en zoet

14h00

Wandeling naar en op de mijnterrii

16h00

Einde van de wandeling

Gelegenheid tot nakaarten in het

Ontmoetingshuis

Feestelijke jaarvergadering van de Limburgse Natuurgidsen

Als de familiale
nieuwjaarsverplichtingen
zowat ten einde lopen,
wordt het stilaan tijd voor
de jaarlijkse
feestbijeenkomst van de
Limburgse Natuurgidsen.
Dit jaar gaat die door in
hartje Limburg: Heusden-
Zolder en wel op
zaterdag 12 januari.

Naast een ontmoeting
van gidsen uit gans
Limburg, staat deze dag
in het teken van het
natuureservaat dat
ontstaan is op de
mijnterril, na het sluiten
van de koolmijn. Het is
het thema van zowel de
voormiddagvoordracht als
van de wandeling in de
namiddag

Met heel veel dank aan
Lizette en Luc voor de
info over Heusden-Zolder
en de natuurgebieden.

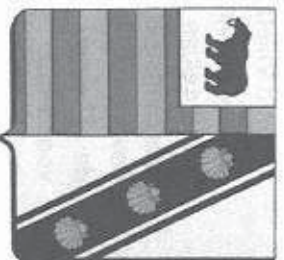
Rond de jaarvergadering

Zoals steeds valt dit feestelijk gedoe op te splitsen in 3 delen.
Eerst een kort praktisch deel met een overzicht van het voorbije
jaar en met een vooruitblik op het komende. Hoofdbrok van de
voormiddag is een voordracht over het hoogste natuureservaat van
Limburg: de mijnterril van Zolder. Als derde deel van de dag wordt er een
uitstap naar dit natuurgebied gemaakt. Het geheel wordt opgevuld met
een gezamenlijke lunch en een nababbel.

Heusden - Zolder

De gemeente Heusden - Zolder werd gevormd op 1 januari 1977 door
de fusie van de gemeenten Heusden en Zolder. Heusden werd in
1219 reeds vermeld als 'Husden' in een akte van de hertog van Brabant.
In 1400 wordt het als zelfstandige parochie vermeld. De geschiedenis
van Heusden is nauw verbonden met deze van de adellijke familie
Meylandt, die reeds in 1385 vermeld wordt. De bekendste bewoner
van dit goed is graaf Théodore Barthélémy die in het Belgisch Nationaal
Congres zetelde in 1830 en eerste minister was van 1834 tot 1840.

Heusden was een rustige landelijke
gemeente tot er in 1901 steenkool ontdekt
werd in Limburg. Op dat ogenblik telde de
gemeente 1711 inwoners. De nabijgelegen
mijnen van Beringen, Zolder en Houthalen
zorgden voor werkgelegenheid en zorgde
voor een snelle uitgroei.

De geschiedenis van Zolder hangt nauw
samen met de heerlijkheid Vogelsanck, dat
in 1187 tot heerlijkheid in het graafschap Loon verheven wordt. Sinds
1741 is het goed in handen van de familie de Villafagne de Vogelsanck.
Tot het begin van deze eeuw bleef Zolder een arm agrarisch gebied.
De abdijen van Herckenrode en Averbode lieten er grote Kempense
venen uitgraven tot visvijvers. In 1907 begint men met het proefboren
voor het aanleggen van een koolmijn. Maar de eerste wereldoorlog en
verschillende tegenslagen zorgden er voor dat pas in 1930 de eerste
kolen werden bovengehaald. In 1992 was het afgelopen met de
steenkoolwinning in Zolder.

Bezienswaardigheden

St.-Vincentiuskerk van Zolder

Een eerste Romaans kerkje bestond er zeker in de 13e eeuw. In de 14^e
eeuw werd ze verbouwd tot een éénbeukige vroeg-gotische kerk. In
1526 werd ze uitgebreid met 2 kleine zijbeuken. In 1894 werd ze door
architect Joris Helleputte vergroot en verbouwd tot een 3-beukige
hallenkerk. De kerk is opgetrokken uit ijzerzandsteen.

In 1981 moest de kerk gesloten worden wegens acuut instortingsgevaar door mijnverzakking. Vanaf december 200 is men bezig met de restauratiewerken die vermoedelijk tot het voorjaar 2003 zullen duren.

Merkwaardig interieur: 1 grafsteen uit 1442 met gotisch schrift, en 2 grafstenen uit de 18^e eeuw, wijwatervat uit de 16^e eeuw, barokke preekstoel met klankbord uit de 17^e eeuw, gepolychromeerd O.L.V. beeld uit de 13^e eeuw, en enkele houten beelden uit de 18^e eeuw.

St.-Wilibrolduskerk van Heusden

De huidige kerk is gebouwd in 1874. Van wat er zich ervoor bevond is weinig met zekerheid bekend omdat de vorige kerk volledig werd afgebroken en de materialen herbruikt in de nieuwe kerk. Waarschijnlijk was het een Romaanse kerk waarin materialen als ijzersteen, veldkeien en zandsteen gebruikt waren. De huidige neo-romaanse kerk werd vergroot in 1955.

St.-Jobkerk van Bolderberg

Neo-romaanse kerk uit 1876 naar een ontwerp van L. Jaminé, die een oudere kapel uit 1503 verving. Het is een éénbeukig schip met dwarsbeuk, opgetrokken in baksteen.

Merkwaardig interieur: eiken beelden van St. Anna en St. Job, en een gepolychromeerd kruisbeeld, allen uit de 16e eeuw, een eiken preekstoel uit 1660 en een olieverfschilderij uit de 17e eeuw.

De Kluis van Bolderberg

Dit complex bestaat uit: de kapel uit 1673, het woonhuis uit de 19^e eeuw, een kleine toren (waarschijnlijk de oorspronkelijke kluizenaarswoning) en een stal uit de 19^e eeuw.

Het geheel werd door kluizenars bewoond tot in 1880. Daarna werd de kluis verhuurd aan mensen die de kapel moesten onderhouden. Van 1960 tot 1986 stond ze leeg en had veel te lijden van vandalen. In 1986 werd baron de Villegagne de Vogelsanck eigenaar en werden de gebouwen gerestaureerd.

Het kasteel en domein van Terlaemen

Het landgoed en het kasteel danken hun naam aan de Laembeek die door het gebied kronkelt.

Het gebied kwam in 1330 in handen van Arnold van Loon. In de 15^e eeuw stond er zeker een gebouw op. In 1711 werd graaf Johan de Borghraeve eigenaar en de familie verbleef er tot aan de Franse revolutie. In 1811 wordt het verkocht aan Laurentius Palmers, wiens familie nog steeds eigenaar is van het domein en de gebouwen.

Het huidige kasteel is een laatclassicistisch herenhuis uit de 18^e eeuw. Het is opgetrokken uit baksteen, die gecementeerd en geschilderd werd. Het domein is 200 ha groot en wordt begrensd door de natuurgebieden Bolderberg, Vogelsanck en Galgeberg. Het grootste gedeelte bestaat uit heidevelden, 70 ha vijvers, loof- en naaldbossen, en moerassen. De 16 vijvers werden in terrasvorm aangelegd voor de viskweek. Het gebied heeft een zeer hoge ornithologische rijkdom.

Kasteel en domein Vogelsanck

In 1187 wordt Vogelsanck verheven tot een heerlijkheid in het graafschap Loon. In de loop der eeuwen kreeg Vogelsanck verschillende eigenaars. De laatste eigenaar sinds 1741 is de baron d Villegagne de Vogelsanck. De gebouwen zijn opgetrokken rond een rechthoekige binnenplaats. De onderbouw in ijzerzandsteen dateert uit de 14^e eeuw, de bovenbouw in Maasstyl met barokelementen uit de 17^e eeuw. De gotische kapel dateert van voor 1450.

Vogelsanck is een waardevol natuurgebied: loof- en naaldbossen wisselen af met gemengde bossen. Door het gebied stroomt de Echelbeek die talrijke vijvers voedt. Samen met de omliggende gebieden zoals Bolderberg en Terlaemen vormt het een gebied met zeer hoge natuurwaarde.

Domein Boy

De geschiedenis van het domein Boy gaat terug tot 1134, wanneer de abdij van Avebode werd gesticht. De norbertijnen bouwden er een hoeve op. De hoeve kreeg haar naam van J. Boy, gouverneur van de provincie Limburg van 1872-1879, die eigenaar werd in 1849. Sinds 1972 is het goed eigendom van de gemeente Zolder. De oppervlakte bedraagt 34 ha. Door de WW werd het geheel uitgebouwd tot een recreatiegebied. Er is een moestuin, een rozentuin, een tuinje met keukenkruiden en een kruidenleerpad waar men kennismakt met 200 soorten. Er is een bijenhal, een geitenhoeve, een hertenpark en diverse neerhofdieren en hoenders.

Thema van de dag

Als centraal thema van deze dag is de mijnterril van Zolder die ergens geperst ligt tussen de oude samenstellende gemeenten. Luc Vanoppen stelt ons in de voormiddag in een voordracht dit unieke natuurgebied voor en leidt ons op de namiddagwandeling over de mijnheuvels.

De mijnterril van Heusden-Zolder is gelegen in een open ruimte op de westrand van het Kempens Plateau. Ze ligt in de vallei van de Helderbeek, die behoort tot het stroomgebied van de Zwarte Beek. In 1997 werd het gebied aangekocht door de afdeling Natuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De totale oppervlakte bedraagt 124 ha. De terril is opgebouwd uit stenen die bij de steenkoolwinning van 1923 tot 1992 mee naar

boven werden gebracht. De top bevindt zich op ongeveer 15m boven de zeespiegel en steekt ongeveer 80 m boven de directe omgeving uit.

Het gestorte mijnmateriaal bevat heel wat leisteen en schiefer, die vaak broos zijn en snel verbrokkelen. Het verbrokkelde materiaal bevat leem dat rijk is aan mineralen, zodat hier bijzondere plantensoorten voortkomen, zoals witte honingklaver en brunel. De hellingen aan de zuidkant hebben een apart microklimaat dat snel opwarmt, wat weer voor een selectieve plantengroei en bijbehorende insecten zorgt. De mijnterril van Zolder wordt omgeven door het EU-vogelrichtingsgebied "Zwarte Beek en Militair Domein" en is aldus een zeer belangrijk gebied voor vogels.

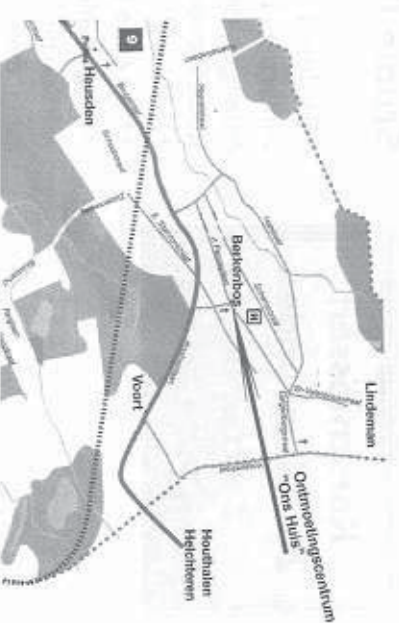
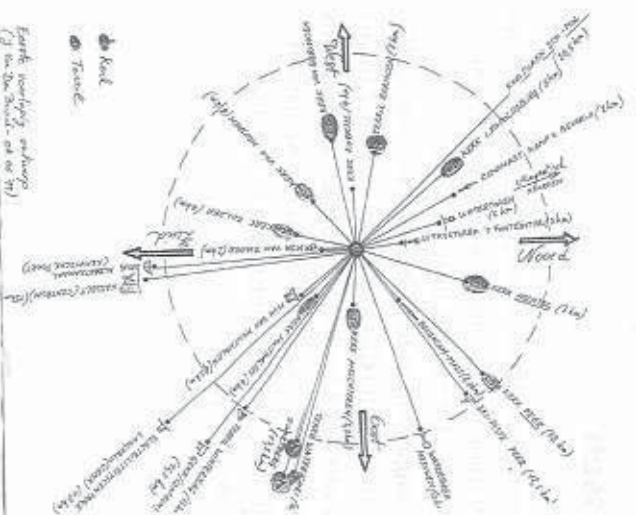
Voor het beheer van dit natuurgebied worden schapen ingezet die zorgen voor een stevige grasmat en voor de opruiming van jonge boompjes. Op de omliggende heideterreinen zorgen de schapen voor de instandhouding van de heide.

Het zuidelijke deel van de terril is vrij toegankelijk op het aangelegde wandelpad, dat over de beide toppen loopt. De rest is enkel toegankelijk onder begeleiding van een natuurgids. In de toekomst wordt er op een van de toppen een oriëntatietafel geplaatst.

Waar moeten we zijn?

De jaarvergadering vindt plaats in de bovenzaal van het ontmoetingscentrum "Ons Huis" in de Pastoor Paquaylaan 127 in Berkenbos Heusden, in de buurt van het ziekenhuis en het H. Hartcollege. Zie bijgevoegd kaartje

ORIENTATIEPUNTEN - TERRIL - ZOLDER

Vormingscursussen 2002

Natuurgids worden is meer dan één jaar cursus volgen. Het is een niet-eindigend proces. Men krijgt inderdaad het papiertje en de titel na de cursus, maar zoals de meesten wel beseffen is deze cursus maar een begin. Men heeft een degelijke basiskennis vergaard, er is een zekere mentaliteitsverandering en een andere benadering tot de natuur, maar dat de kennis van de vele aspecten die de natuur rijk is, nog wel erg beperkt is, daar zal iedereen het wel over eens zijn.

Om deze kennis, en ook de nieuwsgierigheid, aan te scherpen, worden door de werkgroep elk jaar een reeks vormingsactiviteiten ingericht, die zich ieder op een specifiek domein begeben, maar waar ook de overige natuur aan bod komt. Men tracht dus telkens het specifieke onderwerp in het grote geheel van de natuur te plaatsen. "Alles hangt samen", leert men inderdaad op de cursus.

Voor dit nieuwe werkjaar hebben de verantwoordelijken in onze werkgroep getracht een evenwichtig en uitgebreid programma samen te stellen. Het aanbod is weer zo uitgebreid dat we het niet konden samenpersen op de laatste bladzijde van deze Erica en het weer over twee bladzijden moeten uitsmeren. Het vormingsprogramma 2002 is deze maal ook weer zeer gevarieerd. Nieuw op het programma is de studie in 4 lessen van korstmossen, een van de moeilijke groepen. Ook geologie heeft zijn aanbod uitgebreid en komt met een reeks van 3 avonden over sedimenten. Nieuw is ook een uitstap gewijd aan libellen. We menen dat ieder wel zijn gading zal vinden en doen dan ook een warme oproep om talrijk aan de activiteiten deel te nemen. Alleen voldoende kennis van de natuur kan tot betere natuurbescherming bijdragen. Voor de juiste praktische gegevens raadpleeg steeds de laatste Erica

Wat zit er in de aanbieding dit voorjaar?

Excursie Houtzwammen

Daags na de jaarvergadering wordt de start gegeven van de vormingsactiviteiten van 2002. De spits wordt afgebeten door Jos Tuerlinckx, die ons tracht wegwijs te maken in de wereld van de houtzwammen. Deze blijvers' onder de paddestoelen trotseren probleemloos de winter en lenen zich dan ook uitstekend als onderwerp voor een winterexcursie. Samenkomst om 9h00 op de parking van 'Hoeve Jan' in Kelchterhoef. Einde 12h00.

Houtzwammen
Zondag 13 januari
9h00
Parking
"Hoeve Jan"
Kelchterhoef

Studie Korstmossen

Ook deze korstmossen lenen zich uitstekend tot een studie in de wintertijd. Dit wordt een minicursus, onder leiding van Michel Asperges, dé kenner ter zake. De cursus bestaat uit 2 studieavonden op donderdagavond in het Groene Huis van 20h00-22h30 en uit 2 excursies op de zaterdagen 23 februari en 2 maart. Het exacte uur en plaats van deze excursies worden in de cursus medegedeeld. Voor deze cursus moet er vooraf ingeschreven worden bij Chris Marneffe 011/314979, liefst ná 17 uur. Het aantal deelnemers is beperkt tot 20.

Korstmossen
2 studieavonden
2 excursies
Van 7-2 tot 2-3

Geologie

3 studieavonden
6/3 13/3 20/3

Groen Huis

Rolriik

Studie Sedimenten

In deze cursus wordt er dieper ingegaan op 'Sedimenten en Sedimentaire gesteenten in Limburg'. Na een basiscursus wordt er aan hand van meegebrachte monsters de Limburgse ondergrond bestudeerd.

Lesgever/ begeleider is Roland Dreesen

De lessen gaan door op 6, 13 en 23 maart, telkens op woensdagavond, van 20h00 tot 22h30.

Winterwandeling

Zondag 24 feb

8h00 Lummen

8h30 Afrit 32

Wandeling langs de Hoegne

Het is weeral geleden van 1998 dat we een winterwandeling maakten in de Hoge Venen. Hopende op sneeuw, maar alleszins verzekerd van een uitdagende en betoverende wandeling maken we een tocht langs de Hoegne. Dit riviertje, dat gevoed wordt door het water van de Hoge Venen, volgen we vanaf het veendorp Hockai gedurende een 9 km. Door het vrij grote verval is de rivier erg "verblokt" en de grote rotsblokken, waartussen het water met kracht zijn weg zoekt, vormen samen met kleine watervalletjes, (veen)mospartijen en knuppelbruggetjes een idyllisch geheel. 's Middags verschalken we de meegebrachte picknick "Bij Kuife" in het Chalet du Pont de Belleheid waar tevens warme drank en soep verkrijgbaar is (picknick toegelaten mits het gebruiken van consumptie). Na de soep en/of een frisse Ciney klimmen we tot boven op het plateau van de Fagnes en dalen na enkele kilometers weer langzaam om na een 7 km terug op ons vertrekpunt te belanden.

Hier trekken we een uurtje uit om iets te drinken en wat na te kaarten in één van de plaatselijke gelegenheden vooraleer de bus ons terug huiswaarts voert.

Voor deze sportieve natuurwandeling van ca. 15 km zijn

rubberlaarzen onontbeerlijk omwille van een aantal veenstroken die met (droge) schoenen ondoenbaar zijn.

Vergeet zeker NIET uw picknick, warme kleding en regenkleding in de rugzak te steken.

Vertrek om - 8 u op de carpoolparking te **Lummen** (afrit "Lummen" op de E314)

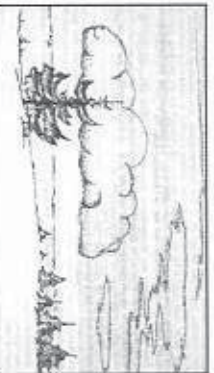
- 8.30 u aan afrit 32 (**Genoelselderen-Tongeren**) van de E313

Terugkomst verwacht om resp. 18.30 en 19 u.

Prijs : 9 Euro per deelnemer.

Voor deze wandeling is voortgaandelijk inschrijven noodzakelijk. Dit kan telefonisch bij Chris Marnette op 011/31.49.79, liefst na 18.30 u, die u tevens een rekeningnummer zal meedelen waar u de reissom kan storten.

Wacht niet te lang met inschrijven want het aantal plaatsen is beperkt

Kevers

**Dond 7 maart
19h30 Groene
Huis**

Kevers

Determinatieavond in het Groene Huis te Bokrijk
Begeleider: Luc Crèvecoeur

Mossen

**Zondag 10
maart
9h00 Kerk
Niel-bij-As**

Mossen: Determinatie-excursie

Op 1 januari 1801, dus precies tweehonderd jaar geleden, publiceerde Johann Hedwig, een Roemeens plantkundige, zijn *Species Muscorum Frondosorum*, een verhandeling over mossen. Die datum wordt in de botanica beschouwd als het beginpunt van de wetenschappelijke nomenclatuur voor mossen. Wat de Zweedse botanicus Linnaeus is voor de planten in het algemeen, is Hedwig voor de mossen. Hij was de eerste die de mossen systematisch bestudeerd heeft, ze in kaart gebracht en ze heeft geklasseerd.

Hedwig werd op 8 oktober 1730 geboren in Kronstadt (nu Brashov) in Transsylvanië. Van kleins af was hij met plantjes bezig. Hij studeerde in Leipzig cum laude af in de geneeskunde, maar omdat hij te arm was om professor te worden, vestigde hij zich als huisarts in Leipzig. Maar zijn ware roeping was de botanica. Vóór hij 's morgens patiënten ontving, had hij al een aantal uren in de vrije natuur doorgebracht om plantjes te verzamelen en te bestuderen. In zijn vrije tijd leerde hij zelfs tekenen en ontpopte zich tot een begenadigd plantenillustrator. Hij was in de vijftig toen zijn eerste botanische werk verscheen. In 1789 werd hij uiteindelijk hoogleraar in de botanica en directeur van de plantentuin van Leipzig.

Zoals vaak gebeurt, werd hij door zijn tijdgenoten niet begrepen en zelfs misprezen. Het was pas in het jaar 1910 dat zijn enorme verdienste werd erkend op een internationaal botanisch congres in Brussel waar zijn *Species Muscorum* werd vastgelegd als het vertrekpunt voor de benaming van de mossen.

Zijn naam leeft voort in twee soorten mossen: *Hedwigia* en *Hedwigium*, en in de mossenfamilie *Hedwigiaceae*

Gids voor deze excursie is Jan Verstraeten.

Lessenreeks : Zoetwatervissen

Vissen

**21/28 maart
2 studieavonden
1 excursie**

Deze minicursus van de vissenwerkgroep omvat 2 studieavonden in het Groene Huis van 19h30 tot 22h30. Daarna volgt nog een excursie, datum wordt op de cursus bekendgemaakt
Begeleider/ lesgever is Jos Eykens, voorzitter van de vissenwerkgroep van Likona

Achteraf bekeken

Vlinderexcursie

Schwalmvallei - Kalterherberg

24 juni 2001

Deelnemers : 10

Begeleiders : Hugo Vanderlinden & Frits Van der Steen

Op deze prachtige zomerdag vertrokken we voor onze dagexcursie op de parking van "Gut Heister" in Kalterherberg. Gewapend met vlindernetten en determinatiegidsen trokken we op jacht. Na amper een honderdtal meters hadden we de eerste zeldzame soort al te pakken... de saffraanamaniet. Met daarnaast de parelamaniet. Ja, met Hugo er bij kan je daar niet aan voorbijlopen. In tegenstelling tot het vorige (uiterregende) weekend hadden we nu een stralende zon aan de hemel. Normaal gezien dus het perfecte weer voor vlinders. Helaas is dit jaar een zeer slecht vlinderjaar en daar zal het kletsnate voorjaar wel voor iets tussen zitten.

De schaarste aan dagvlinders werd enigszins gecompenseerd door een aantal dagactieve nachtvlinders. Alleen zijn deze soorten veel moeilijker te determineren, dus kwamen we soms niet verder dan de familie. Het vlinderlijstje vind je onderaan.

Voor wat betreft de insecten zagen we een wespenkoningin, schorpioenvlieg, grote steenvlieg, platbui(k)bel), vuurjuffer, groene bladwesp, rozenkver, draaikever, watersnuffel, blauwe glazenmaker, bosbeekjuffer en azuurwaterjuffer.

En natuurlijk was er een eindeloze reeks zomerbloeiers, waarvan we enkel de voornaamste vermelden: bergvenkel, kleine rateelaar, gevlekte orchis, zwartblauwe rapunzel, betonie, beemdooievaarsbek, vrouwenmantel, grote pimpernel, pijlbren, vaste lupine, heidekartelblad, grasklokje, vleugeltjesbloem, geelhartje, geel zonneroosje, stijve ogentroost, heidewikke, zaagblad en valkruid. In de namiddag begon de temperatuur een beetje te hoog op te lopen, zodat we het rond drie uur voor bekeken hielden (en we hadden toch aardig wat bekeken op onze tocht!)

Dagvlinders

blauwe vuurvlinder (Iycaena helle)
ringoogparelmoervlinder (boloria eunomia)
geelsprietdikkopje (thymelicus sylvestris)
boterbloempje (pseudopanthera macularia)
klein geaderd witje (pieris napi)
bont dikkopje (carterocephalus palaemon)
bont zandoogje (parage aegeria)
hooibeestje (coenonympha pamphilus)
voorjaarserebia (erebia medusa)

Nachtvlinders :

zwart beertje (atolmis rubricollis)
hemistola chrysoprasaria
huismoederkje (noctua pronuba)
Spaanse vaan (parasemia plantaginis)

Romain Vanzeir

Vormingsavond: Project HOLLE WEGEN IN LIMBURG

Op woensdag 14 november ll. kwamen een 12-tal geologieleefhebbers samen in het Groene Huis om een stand van zaken op te maken over het project 'Holle Wegen in Limburg', waar een subwerkgroep reeds enkele maanden aan werkt, maar waarvoor zich nog steeds kandidaten mogen opgeven.

Het is de bedoeling aan de hand van de geologische lagen die zich direct onder de bodem van holle wegen en in bodemputten (= vooral bouwputten) bevinden in kaart te brengen, en deze gegevens te toetsen aan de gegevens van de Belgische Geologische Dienst, of deze aan te vullen. De werkgroep heeft al heel wat (kantoor) werk verricht.

Zo werden aan de hand van een bestand overzicht de interessante holle wegen opgelijst per gemeente. De deelnemers engageren zich om ieder in de door hen gekozen gemeente deze sites op te sporen, te kijken wat er nog van rest, de nodige aantekeningen te maken, stalen te nemen, en terreinbeschrijvingen te maken. Hiervoor stelt Likona, stafkaarten, zandkorrelmeters en diverse gereedschappen ter beschikking.

Natuurlijk is de wintertijd, als de vegetatie grotendeels verdwenen is, het meest geschikt ogenblik om het terrein te verkennen.

Hiervoor is men nog op zoek naar vrijwilligers die mee de vrije natuur willen intrekken. Ook lanceert de werkgroep een oproep tot alle

lezers van Erica, om interessante holle wegen in Limburg te signaleren of die plaatsen door te geven waar een interessante bouwput (= straat en eventuele huisnummers in de buurt op te geven) gemaakt wordt. Dit mag steeds gesignaleerd worden aan Likona, Werkgroep Geologie bij Luc Crevecoeur, tel. 011/26.54.62 – fax 011/26.54.55 – e-mail Likona@limburg.be of via Marleen Akkermans, op tel. 089/38.06.67 of per e-mail Marleen.Akkermans@pandora.be.

Natuurlijk plant de werkgroep ook nog vormingsactiviteiten. Zo gaat een eerste Holle Wegen wandeling door op zaterdag 5 januari 2002. Afspreek om 9u. aan het instituut Santa Maria te Melveren / St. Truiden. De wandeling duurt tot 12u. en vindt enkel plaats als er geen sneeuw ligt. Het is de bedoeling om tijdens deze excursie te leren werken met terreinfiches en om de technieken voor het beschrijven van de gevonden bodemlagen aan te leren.

Verder wordt op 6, 13 en 20 maart 2002 een cursusreeks over 'Sedimenten en Sedimentaire gesteenten in Limburg' ingericht. Hierover verschijnen later meer gegevens. Ook wordt eraan gedacht om op termijn andere vervolgmodes Geologie in te richten voor de afgestudeerde natuurgidsen.

Zoals u ziet werd het een rijk gevulde avond, en wordt al uitgekeken naar zaterdag 5 januari.

Marleen,

Het NIP, het NatuurInformatiePunt

IS

- te bereiken op het telefoonnummer 011.265486
- een informatiepunt waar iedereen terecht kan
- een hulpmiddel om activiteiten in de natuur te beleven

IS GEEN

- concurrent van natuurverenigingen
- organisator van natuuractiviteiten
- vervanger van plaatselijke natuurgidsenwerking

Academische zitting 5 jaar LIMNET 30 november 2001.

Ervaringen voor het aspect gidsenwerking en vorming.

Op 30 november jongstleden werd in het provinciehuis te Hasselt het 5-jarig bestaan van Limnet gevierd. Het was een deftige zitting met plechtige sprekers, die het verleden, het heden en de toekomst van Limnet bekeken. De receptie achteraf was ook goed, en duurde vooral nogal lang, tot ergens iemand het licht uitdeed, een teken dat iedereen wel begreep. Onze voorzitter, Leo Thomassen hield er een opgemerkte toespraak, die we u niet willen onthouden.

Wanneer een academische zitting plaats heeft naar aanleiding van een 5 jarig bestaan, dan moet dat bestaan toch wel duidelijk goede redenen hebben.

Het Limburgs Natuur- en Milieueducatief Netwerk heeft inderdaad vele goede redenen van bestaan. Het wordt ons benijd in de andere provincies, de provincie Antwerpen heeft ons voorbeeld kunnen volgen met "ANNET". Het mag gezegd worden, op gebied van structuren naar Natuur en Milieu toe zijn wij hier in Limburg de voorlopers. LIKONA, de Limburgse Koepel voor Natuurstudie werd gevolgd door Brakona en Ankona en zelfs onze eigen Werkgroep Limburgse Natuurgidsen werd in de andere provincies nog niet geëvenaard. Dit alles hebben wij onder meer te danken aan de opeenvolgende Limburgse provinciebesturen en hun administratie.

De vorige sprekers hebben u al duidelijk gemaakt hoe LIMNET werkt en in mekaar zit en wat er in die 5 jaar kon verwezenlijkt worden, wij kunnen getuigen dat op gebied van gidsenwerking en vorming, dank zij LIMNET, er een samenwerking gegroeid is tussen de aanbieders enerzijds en de vragende partijen, zijnde de NME centra, het onderwijs en het natuurminnende publiek anderzijds. In opdracht van LIMNET werd in september vorig jaar de peiling naar behoeften aan vorming voor medewerkers van natuurcentra afgerond. Wij hebben 20 natuurcentra in Limburg die allen ergens een specifieke vraag hebben naar vorming. Vorige week nog ontvingen wij een vraag naar "terrilgidsen". U weet wel, de natuur krijgt nu na 100 jaar de plaats terug die ingenomen werd door de terrils.

Geïnspireerd en gestimuleerd door LIMNET worden de opleidingen voor natuurgids en de vormingsactiviteiten geografisch gespreid over de provincie. Zo zullen er in februari volgende jaar cursussen natuurgids starten in Neerpelt, Bokrijk en Tongeren. Wij bereiken aldus de mensen in hun eigen biotoop en zijn aldus meer gemotiveerd om hun opleiding tot een goed einde te brengen. In de opleidingen en de excursies wordt dan uiteraard ook meer rekening gehouden met de plaatselijke toestand. Natuurgidsen weten dat de abiotische factoren zoals bodem, hoogteligging en waterhuishouding een belangrijke rol spelen bij de planten- en diengemeenschap. Onze gedeputeerde merkt terecht op wanneer hij zijn "Groene ronde van Limburg" deed, dat de vier landschappen die wij in de provincie rijk zijn inderdaad alle vier een eigen karakter hebben.

De spreiding van het cursusaanbod heeft ook geresulteerd in regionale navormingscursussen, zeg maar specialisatiecursussen voor natuurgidsen. Zo bestaat er de "Voerencursus" (Voeren is ook

Limburg), en de eerste Haspengouw-natuurgidsen worden volgende week gepromoveerd. In het overleg rond "Gidsenwerking en vorming" van LIMNET, hebben wij de kans regelmatig onze NME partners te ontmoeten. Deze contacten zorgen ervoor dat LIKONA, NME Stichting Limburgs Landschap, Natuurpunt NME en de CVN Werkgroep Limburgse Natuurgidsen geen concurrenten zijn van elkaar maar elkaar aanvullen. Dat zij al hun energie kunnen gebruiken om de kwaliteit van hun aanbod te verbeteren ten behoeve van de Natuurcentra, natuurverenigingen en natuurgebieden.

Limburg, de Groene Provincie, die het op toeristische gebied ook wenst waar te maken, moet de volgende decenia kunnen rekenen op kwalitatief opgeleide natuur-kenners die deze groene rijkdom zullen uitdragen, maar vooral ook de natuur zullen koesteren omwille van zijn waarde.

Het aanbod aan natuurbeleving en vorming wordt, opnieuw op initiatief van LIMNET, tweemaal per jaar in de ganse provincie bekend gemaakt door de uitgifte van een natuurkalender waarin 72 Limburgse natuurverenigingen de kans krijgen om hun initiatieven bekend te maken. De natuurkalender bevat, over een periode van 6 maanden meer dan 300 activiteiten, gaande van natuurwandelingen in de ganse provincie tot cursussen en vormingsactiviteiten. Wanneer men bedenkt dat deze 300 activiteiten gemiddeld door 25 mensen gevolgd worden is de berekening snel gemaakt dat jaarlijks 15000 mensen een stuk natuureducatie krijgen, waarmee de natuur in de eerste plaats zal gebaad zijn

De mogelijk om aan natuurbeleving te doen in Limburg werd recent nog vergroot, door de oprichting van het Natuur-Informatie-Punt

Reeds enkele jaren geleden werd op vraag van LIMNET een databank aangelegd van alle personen die zich in Limburg actief bezig houden met natuur- en milieueducatie.

Deze databank is een belangrijk instrument voor het Natuur-Informatie-Punt. Door dit LIMNET initiatief wordt informatie over - en begeleiding in natuurgebieden centraal verzameld, geactualiseerd en zonder omwegen ten dienste gesteld van bezoekers van natuurgebieden en natuurcentra. Om deze bezoekers kwaliteit te geven moet de opleiding en de navorming van de begeleiders zorgvuldig uitgevoerd worden.

Het Provinciaal Natuurcentrum is eveneens een belangrijke schakel bij de navorming van natuurgidsen. De scholen maken dankbaar gebruik van het aanbod van bosbiotoopstudie, vijverbiootoopstudie, stillegids en niet te vergeten het afvalproject.

Aan LIMNET hebben wij een zeer goede partner. De Natuurcentra in het algemeen, het Groene Huis en het Provinciaal Natuurcentrum in het bijzonder zijn een beetje "thuis" voor ons.

De Limburgse Natuurgidsen zijn vereerd dat zij een schakel mogen zijn in dit netwerk en zonder pretentieus te zijn, menen wij te mogen zeggen dat gidsenwerking en vorming een belangrijke rol hebben in dit netwerk.

Kennis is toch het begin van het respect en de liefde en het is dat wat wij nodig hebben om onze natuur, ons milieu te beschermen en te verbeteren.

Leo Thomassen

Cursus Natuur-In-Zicht

Hasselt i.s.m. Doppahuus vzw

Start 15 maart 2002

Theoretische lessen en excursies: vrijdagvoormiddag 09.00 – 12.15 uur

Genk i.s.m. Heempark vzw

Start 18 april 2002

Theoretische lessen en excursies: donderdagvoormiddag 09.00 – 12.15 uur

Dilsen-Stokkem – De Wissen

Start 8 mei 2002

Theoretische lessen: woensdagavond 19.00 – 22.15 uur

Excursies: zaterdagvoormiddag 09.00 – 12.00 uur

Cursus Natuurgids

Tongeren

Start 1 februari 2002

Theoretische lessen: vrijdagavond 19.00 – 22.15 uur

Excursies: zaterdagvoormiddag 09.00 – 12.00 uur

Neerpelt

NEC De Wulp

Start 4 februari 2002

Theoretische lessen: maandagavond 19.00 – 22.15 uur

Excursies op zaterdagvoormiddag 09.00 – 12.00 uur

Genk

Het Groene Huis, Domein Bokrijk

Start 2 februari 2002

Theoretische lessen en excursies: zaterdagvoormiddag 09.00 – 12.15 uur

Vervolgmodule Kempen

Start februari 2002 – einde november 2002

Voor natuurgidsen die zich actief willen inzetten in de Limburgse Kempen.

Gespecialiseerde thema's komen aan bod zoals: militaire terreinen, Europese richtlijnen, bossen, gidsen en bezoekerscentra,...

Voor meer concrete informatie:

CVN-Limburg (011/26.54.82)

Gepland zomer 2002:

Vakantiecursus Voerstreek 22/07 – 26/07

Voor meer informatie CVN-Limburg: 011/26.54.82 – cvn_limburg@hotmail.com

Vormingscursussen ingericht door de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen VZW is.m. LIKONA

Onderwerp		Datum 2002	Uur	Activiteit	Begeleider	i.s.m. LIKONA	Plaats	Plaats van Afspraak
Houtzwammen	**	13-1	09h00-12h00	Inventarisatie-excursie	J. Tuerlinckx	Mycolim	Keicherhoef	09h00: Parking Hoeve Jan
Korstmossen	#	7-2	19h30-22h30	Studie korstmossen	M. Asperges		Nieuwenhoven	19h30: Ontmoetingscentrum Nieuwenhoven
	#	14-2	19h30-22h30	Studie korstmossen	M. Asperges		Nieuwenhoven	19h30: Ontmoetingscentrum Nieuwenhoven
	#	23-2	xxx	Inventarisatie-excursie	M. Asperges		xxx	
	#	2-3	xxx	Inventarisatie-excursie	M. Asperges		xxx	
Geologie		6-3	20h00 - 22h30	Studie sedimenten	R. Dreesen	Werkgr. Geologie	Bokrijk	20h00 Groene Huis
		13-3	20h00 - 22h30	Studie sedimenten	R. Dreesen	Werkgr. Geologie	Bokrijk	
		20-3	20h00 - 22h30	Studie sedimenten	R. Dreesen	Werkgr. Geologie	Bokrijk	
De Hoegne		24-2	08h00-20h00	Inventarisatie-excursie	G. Huygens	Ecologie Lummen	Lummen Genoelselderen	08h00 Carpool Lummen 08h30 Uitrit 32 Busuitlestap
Kevers		7-3	19h30-22h30	Studie	L. Crevecoeur	Insectenwerkgroep	Bokrijk	19h30 Groene Huis
Mossen		10-3	09h00-12h00	Determinatie-excursie	J. Verstraeten		Bosbeek As	09:00 Kerk Niel bij As
Vissen		21-3	19h30-22h30	Studie	J. Eykens	Vissenwerkgroep	Bokrijk	19h30 Groene Huis
		28-3	19h30-22h30	Studie	J. Eykens	Vissenwerkgroep	Bokrijk	19h30 Groene Huis
		xxxx	xxxx	Inventarisatie-excursie	J. Eykens	Vissenwerkgroep	xxx	
Maasvallei		7-4	9h00-12h00	Determinatie-excursie	A. Janssen		Villain XIII (Leut)	09h00 Parking
Amfibieën		14-4	09h00-12h00	Determinatie-excursie	I. Schops	Amfibieënwerkgroep	Zammelen	09h00: Zammelen Kerk
Geologie		28-4	08h30-12h00	Excursie	P. Denis	Werkgroep Geologie	Aken Bruinkoolgebied	08h30: Afrit 32 Genoelselderen
Voerstreek		28-4	09h00-12h00	Determinatie excursie	B. Berten	Plantenwerkgroep		09h00: Kerk St. Martens Voeren
Planten		2-5	19h30-22h30	Determinatie moeilijke	soorten	Plantenwerkgroep	Bokrijk	19h30: Groene Huis
		6-5	18h30	Te velde determineren.	Elke maandag	om 18h30, vanaf	6 mei t.e.m 16 sep	, behalve juni
Kalkgrasland		26-5	09h00-12h00	Studie Orchideeën	H. Vanderlinden	Plantenwerkgroep	St.-Pietersberg	09h00: Kerk Kanne
Orchideeën		26-5	13h30-16h30					13h30: Kerk Kanne
Planten		30-5	19h30-22h30	Determinatie moeilijke	soorten	Plantenwerkgroep	Bokrijk	19h30: Groene Huis
		31-5		Determineren in een	vakantiesteertje.	Het volledige		programma volgt.

xxx: plaats en uur worden later bepaald

** activiteiten voor gevorderden

activiteit korstmossen vooraf in te schrijven bij Chris Marneffe 011/314979 Liefst na 17h00 (20 pers max)